

3) PRINCÍP SPOLOČENSTVA

... alebo o tom, prečo je po ochrane života rodina našou druhou veľkou témou.

BOŽIE SLOVO:

(Lk 2,51-52)

Čítanie zo sv. evanjelia podľa Lukáša: *Ježiš sa s nimi [Máriou a Jozefom] vrátil do Nazareta a bol im poslušný. A jeho matka zachovávala všetky slová vo svojom srdci.* ⁵² *A Ježiš sa rozmáhal v múdrosť, veku a v obľube u Boha i u ľudí.* Počuli sme Božie slovo.

KATECHÉZKA

(porov. www.inky.sk, úvahy/katechézy č. 717, 718)

Po minulom „odskoku“ sa dnes vraciame k základným princípom sociálnej náuky Cirkvi a hneď zozbra môžeme začať slovami Robert P. Maloneyho, C.M.: „*Naša tradícia hlása, že osoba nie je iba posvätná, ale aj sociálna. Ako organizujeme našu spoločnosť - ekonomicky a politicky, právne a správne - má priamy dopad na ľudskú dôstojnosť a schopnosť jednotlivcov vzrastať v spoločnosti. Ústredným miestom spoločnosti je rodina; stabilita rodiny musí byť ochraňovaná a nikdy nesmie byť ohrozovaná. V spoločenstve s ostatnými - rodinami a ďalšími sociálnymi inštitúciami, ktoré podporujú rozvoj, ochraňujú dôstojnosť a podporujú spoločné dobro - ľudské osoby dosahujú svoje naplnenie.*“

Isto sme si všimli, že po téme *života a ochrany života a ochrany ľudí* – obzvlášť starých, chorých a detí – pred násilím a zabíjaním, trend ku ktorému sa do našej spoločnosti dlhodobo vkráda a dokonca sa snaží (často žiaľ aj úspešne) prezentovať ako nejaké „právo“ a „sloboda voľby“ a podobné nezmysly, je téma *rodiny* ďalšou veľkou témou, ktorú Cirkev žije ako sama v sebe, tak aj smerom k vonkajšiemu svetu.

Hovorí sa, že pravda či čnosť sú vždy v strede. V prípade rodiny je to tak úplne a dobre to môžeme vidieť na rozdielnosti medzi súčasným Západom a (nielen) súčasným Východom.

Ak sledujete súčasné dianie, určite ste narazili na rôzne články zasvätených ľudí, ktorí sa nám snažia vysvetliť, aká je mentalita Ruska, ktoré svojou agresiou tak náhle vpadlo do našich životov. Zhodne vykresľujú mentalitu *hordy* (nemyslíme to teraz pejoratívne), konkrétne útvaru *Zlatej hordy*, ktorej bolo Rusko dlhý čas vazalom. V tomto ponímaní to, na čom záleží, je ríša, štát a jeho panovník. Jednotlivec, *mužik*, ako sa mu hovorí, je nedôležitý. On sám stotožňuje svoju veľkosť s veľkosťou svojej ríše, nevadí mu, ak je chudobný alebo ak dokonca zahynie, len ak štát porastie. V tomto ponímaní štát je základom spoločnosti a všetko v ňom sa odvíja od toho, či absolutistická štátna moc, *samoderžavie*, blahosklonne oným *mužikom* niečo dá, povolí, alebo nie. V skutočnosti však to nie je štát, kto je hlavnou bunkou spoločnosti. Tou je rodina. V skutočnosti to sú rodiny, rody a klany, ktoré sa kedysi dávno spojili dohromady, aby pre svoje dobro ustanovili štát, v ňom pre svoje dobro a bezpečnosť ustanovili vládcu. Nie sú tu *mužici* a ich rodiny kvôli štátu, aby mu slúžili, ale je to presne naopak, štát je tu kvôli rodinám a ich členom, aby im slúžil.

Ak sa teraz pozrieme na súčasný Západ, vidíme presný opak. Dôraz sa kladie na jednotlivca. Jednotlivec má byť základná bunka spoločnosti. Má mať vlastne až bezbrehé práva. Má mať slobodu veriť si čokoľvek, robiť si čokoľvek, žiť svoj život akokoľvek, bez ohľadu na všetko ostatné – a štát je povinný sa o neho starať, chrániť ho a podporovať ho v tom, bez ohľadu na to, či ide o biznis, ktorému sa venuje, alebo o utkvelú predstavu, že súc mužom, je v skutočnosti žena a preto musí mať sväté právo sprchovať sa v dámskych sprchách, prezliekať sa v dámskych šatniach, ba dokonca zo štátom hradených peňazí znetvoríť svoje telo tak, aby tejto jeho predstave aspoň navonok zodpovedalo. A táto predstava je rovnako uletená a rovnako extrémna. Jednotlivec nie je základná bunka spoločnosti – už len preto, že sa nedokáže reprodukovať a teda jeho smrťou končí aj spoločnosť. Jednotlivec nie je schopný prežitia, bez podpory spoločnosti neprežije ani telesne, ani pri dobrom duševnom zdraví. Najmenšia jednotka, schopná úplne a samostatne žiť a prežiť a zabezpečiť úplne všetko na to potrebné, hoci aj na tej najnižšej možnej úrovni, je – rodina. Zase rodina. V nie tak dávnych dobách to skutočné rodiny dokazovali znova a znova pri osídľovaní napríklad prerií Divokeho Západu. Jedine v rodine sa môže dieťa nielen narodiť, ale aj dospieť v zrelého človeka.

Ak sa rozpadne rodina, rozpadne sa, s istou zotrvačnosťou, aj spoločnosť, ktorá rodinami vytvorená a udržiavaná bola. Dokonca aj marx-leninskí boľševici, ktorí na všetko pozerali cez prizmu triedneho boja a pre ktorých manželstvo a rodina boli buržoázny prežitok a nástroj vykorisťovania ženy mužom a triedneho boja medzi ženou a mužom a preto mali byť, slovami Marxa, zrušené a odstránené, časom pochopili, že ísť touto cestou znamená zvoliť sociálnu samovraždu. Dnes sociológovia upozorňujú na dopad praktickej dekonštrukcie rodín v západnej spoločnosti: od demografického vymierania až po vytrácanie sa tých návykov, postojov, čností, ktoré sú pre fungovanie slobodnej demokratickej spoločnosti západného typu zásadné a dieťa sa im učí práve v rodine – a s krízou a rozpadom rodín sa tak rozpadávajú samé základy spoločnosti a jej schopnosť ďalej ako demokratická a slobodná fungovať. Nakoniec, nástup populistických či autoritárskych strán a politikov naprieč krajinami alebo aj výsledky prieskumu, kde vo väčšine krajín, vrátane Slovenska, necítia obyvatelia žiadnu veľkú mieru zodpovednosti za svoju krajinu a národ a napríklad v prípade vojny by väčšina nebola ochotná sa zapojiť do jej obrany, je niečo, čo nám otvára oči. A ak sa pýtame, kde je príčina tohto problému – no, práve v rodine. V jej fungovaní, či skôr dnes už nefungovaní. Pretože rodina by mala byť niečo ako *hračkársky štát* a *hračkárska* Cirkev, kde sa dieťa „v malom“ učí to, čo by raz malo žiť ako zrelý občan v štáte a učeník Krista v Rodine Boha, Cirkvi.

NA ZAMYSLENIE:

Docat k téme rodiny hovorí: „*Cirkev sa na rodinu pozerá ako na prvé a najdôležitejšie prirodzené spoločstvo. Rodina má zvláštne práva a stojí v strede spoločenského života. Je totiž miestom, kde vzniká ľudský život, miestom, kde sa rozvíjajú medziľudské vzťahy. Rodina tvorí základ spoločnosti, z nej vznikajú všetky inštitúcie. Pre túto veľkú dôležitosť vníma Cirkev rodinu ako Božiu inštitúciu*“ (Docat 114).

„*Zažiť, čo je rodina, je pre jednotlivca veľmi dôležité. V rodine po prvý raz zakúsi spoločnosť ľudí, ktorí sú mu od prirodzenosti láskavo naklonení, milujú ho a bezvýhradne prijímajú. V takejto pozitívnej atmosfére môže každý člen rodiny rozvíjať svoje schopnosti, môže sa pripravovať a zbierať sily, aby sa vyrovnal so všetkým, s čím sa v živote stretne. Presne o to ide i vo výchove, založenej na kresťanskom obraze človeka. Jednotlivci zároveň v rodine zakusujú, čo znamená prebrať zodpovednosť, pretože člen rodiny nemôže žiť sám pre seba. Z každej roly - či už ide o rodičov, prarodičov, alebo deti - vyplývajú vždy i povinnosti voči ostatným členom rodiny*“ (Docat 117).

Rodina je niečo ako štát a Cirkev v malom. V rodine by mali deti akoby „hračkársky“ na vzťahu s rodičmi zažiť to, čo raz bude ich vzťah s Bohom. Na vzťahu rodinného spoločenstva zažiť to, čo raz budú prežívať v spoločnosti Cirkvi. Ale súčasne synodalita v rodine, prvky demokracie, rovnováha práv a povinností, slobody a zodpovednosti, ich má pripravovať aj na život v širšej ľudskej spoločnosti, v obci, v štáte, kde všetky tieto veci, postoje a návyky sú tiež zásadné. A to je zase aj cieľ: aby členovia rodiny, rodičia rovnako ako deti, nezostali uzatvorení iba sami v sebe, ale aby vytvárali spoločnosť s ďalšími rodinami, na svetskej úrovni angažovanosťou sa spolu s nimi za spoločné dobro všetkých, a s tými, ktoré sú s nimi v Rodine Cirkvi, jej tvorili spoločnosť, Božiu rodinu putujúcu za spoločným cieľom, ktorým je dokonalá svätosť, dokonalosť v láske, čiže spása, život Neba.

OTÁZKY:

< Plní Vaša rodina túto úlohu? Je miestom, kde sa deti v malom učia týmto kľúčovým postojom občianskej spoločnosti a rovnako aj Rodiny Cirkvi, farnosti? A naopak – je Vaša rodina zapojená do širšieho spoločenstva – angažovaním sa do toho občianskeho, a cez malé spoločenstvo aj do toho farského, Božieho? >